

KARJALAN HEIMO

KARJALAN SIVISTYSSEURAN ÄÄNENKANNATTAJA

N:o 3—4

Helsingissä huhtikuun 30. pnä

1983

Lehti ilmestyy 6 kertaa vuodessa kaksoisnumeroina. — Tilaushinnat: 40:— koti- ja Pohjoismaissa, ulkomaille 50:—. Ilmoitushinnat: Koko sivu 1350:—, 1/2 siv. 825:—, 1/3 siv. 700:—, 1/4 siv. 550:— ja moduli 330:—. Neuvottelukunta: Heikki Lahelma, Simo Härkönen, Eijo Vesanen, Boris Karpela, Kosti Pamilo, Silja Rummukainen, Huoti Koski, Voitto Setälä ja Sakari Vuoristo. Päätoimittaja: B. Karpela. Lehden toimitus ja konttori: Mellsteinintie 11 A 6, 02170 Espoo 17, puh. 424065. Ilmoituskonttori: Aktiivimainos Oy. Osoite: Pakilantie 78, 00660 Helsinki 66. Puh. 90-743055. Ilmoituspäällikkö Kirsti Seppälä.

Postisiirtotili 61 71—9.

— Perustettu 1906 —

ISSN 0449—8828

KARJALAISJUHLA RUOTSISSA Suomalainen Ortodoksinen Seurakunta 25 vuotta Kalevan Kansan Kerho 35 vuotta



Rovasti Martin Juhkam

Karjalaisten rauhallista elämää ovat vuosisatojen ajan rikkoneet sodat, pakkorauhat ja rajan kirot.

Karjalaisten muutossa Suomesta Ruotsiin voi erottaa kaksi vaihetta:

Jatkosodan loppuvaiheessa Itä-Karjalasta, Viennasta ja Aunuksesta saapuneet sotapakolaiset ja kansannousujen 1918—1922 jälkeen saapuneet heimopakolaiset, joilla ei ollut Suomen kansalaisuutta, tunsivat olonsa turvattomaksi. Heidän lähtönsä tapahtui vuosina 1944—48.

Toinen, suurempi muutto alkoi silloin, kun siirtokarjalaiset olivat raivanneet uudet tilansa, työvoimaa oli liikaa ja maassa esiintyi työnpuutetta.

Jo 1940-luvun lopussa Boråsissa tekstiilikaupungin liepeillä oli pieni karjalaisiirtokunta. Kielitaidottomina heillä oli sopeutumisvaikeuksia, ikävä kotiseutua.

Kesällä v. 1948 aloitekykyinen Vienan mies, Vilho Jyrinoja perusti ensimmäisen karjalaisjärjestön, joka sai nimekseen Kalevan Kansan Kerho. Sen tärkeimpänä tarkoituksena oli saada käyntiin ruotsin kielen opetus, järjestää karjalaistilaisuuksia ja viettää Kalevalan päivän juhlaa.

Samoihin aikoihin Karjalan Sivistysseuran piiris-

sä heräsi ajatus ortodoksinen seurakunnan perustamisesta Ruotsiin. Tehtävä oli pulmallinen ja vaikea. Suomen äitikirKKo oli itse evakkokirkkona tukalassa asemassa monessakin mielessä. Kirkollishallitus siirsi aloitteen Pyhän Sergein ja Hermanin Veljeskunnalle. Tämä asetti asialle toimikunnan, joka valitsi allekirjoittaneen puheenjohtajaksi. Papin saamista Suomesta ja varsinkin rahoittamista ei voitu ajatella.

Onneksi Ruotsissa toimivan Viron ortodoksinen pakolaiskirkon keskuudesta löytyi mies, joka puhui suomea ja hänet vihittiin papiksi. Veljeskirkon piispa Jūri lupasi hänet karjalaisten sielunhoitajaksi. Martin Juhkam kutsuttiin Suomeen tutustumismatkalle ja hän osallistui toimikunnan lähetysmatkaan Ruotsin karjalaisten luokse.

Ruotsin Suomalaisen Ortodoksinen Seurakunnan perustava kokous pidettiin Boråsissa 12.1.58. Kirkkoherraksi valittiin past. M. Juhkam. Hänelle päätettiin maksaa palkkaa 150:— Rkr kuukaudessa "jos



Valtuuston 1. puh.johtaja, karjalainen vapaustaistelija O. Kivinen saa heimojuhlassa 1958 talvisodan muistotalin. Luovuttajana B. Karpela.



Heimojuhlat Borásin työväentalossa v. 1966. Edessä Kastehelmi Karjalainen.

seurakunta saa rahaa”. Samalla valittiin valtuusto ja neuvosto. Kaikki uudet jäsenet olivat ruumiillisen työn tekijöitä, työläisiä, joiden ruotsin kielen taito oli vähäistä.

Uuden sielunhoitajan oli jätettävä toimensa rakennusliikkeessä ja uskallettava luoda uusi tulevaisuus itselleen ja seurakunnalleen. Kaikki oli aloitettava alusta, tyhjästä.

Hänellä oli suunnitelma, usko Ruotsin yhteiskunnan apuun, jota virolaiset siirtolaiset saivat kokea, usko karjalaisten heimorakkauteen.

Heti alkuun oli ryhdyttävä etsimään tulevien seurakuntalaisten osoitteita, laadittava kirjeitä, tiedoituksia, esittävä sopivia kokoontumistiloja, laadittava jumalanpalvelusohjelmat, matkasuunnitelmat, hankittava varoja ja jopa palvelusvälineitä ja puvusto. Seurakunta käsitti koko Ruotsin valtakunnan.

Vähitellen organisaatio muovautui. Heimopapin työ kantoi hedelmää. Hänellä oli organisaattorin aineesta ja kirkollisen innon rinnalla myös tarpeellista taloudellista tajuua. Hän sai myös hajanaisuudessa asuvien seurakuntalaistensa ja ennen muuta myös valtuuston jäsenten ymmärtämystä.

Jumalanpalveluksia on voitu pitää Borásin ohella Göteborgissa, Mölndalissa, Tukholmassa, Hofors-Ashammarissa, Eskilstunassa ja eräillä muilla paikkakunnilla. Kaste-, vihkimis-, hautaus- ja muita toimituksia on voitu suorittaa eri puolilla Ruotsia.

Ensimmäisen 10 vuoden aikana kirkkoherra matkusti virkatehtävissään n. 150 000 km. Tuolloin matkat tehtiin pääasiassa junassa, myöhemmin autolla.

Suomalaiseen tapaan seurakunnan piirissä on harjoitettu tiistaiseura- sekä opetus- ja nuorisotoimintaa.

Seurakunnan tiedotustoimintaa hoidettiin aluksi ”Kirkkoherran kiertokirjeillä”, mutta vuodesta 1967 alkaen sitä on hoidettu painetun ”Viestin” muodossa. Seurakunnan 10-vuotisjuhlaksi valmistui lähes 300-sivuinen kirja, jossa on historiikin ohella muita arvokkaita kirjoituksia ja näistä sekä ruotsin- että englanninkieliset yhteenvedot.

Suuriarvoista on ollut osallistuminen ekumeeniseen toimintaan. Esitelmien ja filmien ohella on menestyksellä toteutettu ”musiikkiekumeniaa”. Avus-

tajina ovat olleet oopperalaulaja Martti Wallen, Rita Bergman, dir.mus. Erkki Muukkonen, Joensuun ort. mieskuoro, Turun ort. seurakunnan kuoro ja monet muut.

Kalevalan päivän vietosta on tullut kaunis perinne. Järjestäjänä on aina ollut Kalevan Kansan Kerho.

Sisäisen toiminnan näkyvimpinä tapauksina ovat jääneet muistiin heimojuhlat, seitsemän heimojuhlaa on pidetty helluntaisin v. 1958, -62, -66, -68, -72, -75 ja 1978, kuusi Borásissa ja yksi virolaisten ”Metsakodussa”. Jokaiseen heimojuhlaan Karjalan Sivistysseura on tuonut ohjelma-apua Suomesta ja bussillisen juhlavieraita, sukulaisia ja tuttavuuksia. Hyvää karjalaispitoista ohjelmaa on näihin saatu Helsingin Suojärvi-, Salmi- ja Suistamo-seuroista.

Seurakunnan suorittama työ omassa keskuudessa ja ulossuunnattu ekumeeninen toiminta ovat kantaneet kauniin hedelmän. Seurakunta on saanut tunnustusta. Kirkkojen maailmanliitto on myöntänyt sille apurahan auton ostoon kirkkoherran matkoja varten. Se on yltänyt valtion apurahan saantiin. Suomenkieliset hartaushetket ovat päässeet Ruotsin radiolähetysten piiriin.

Jatko sivulla 42



Kappelin vihkiäiset v. 1978.

Kallehed karjalazed ristirahvahad!

Jo ammuziz aijoiz ristirahvaz jumaloih käydih monasteriloih. Muga i Karjalaz: vialazed käydih enimäl Solouhkoih, a Anuksen da Luadoganmeren tsuralazed Troittsah da Valamoih. Vägi puaksuh, kui oli mi tahto hädä — läziydy ken, libo rodih muuda midä — sid jumaloih jäksittihez libo tsasounah libo kirikköh libo monasterih. Nämil pyhil matkazil jumalniekad pyhiz kirikköziz molittih, riähkäd saneldih da pyhil käydih. Toinah suadih vägie da abuo Jumalaz päi i jumaloih käydyö kebiembi da vesselämbi oli eliä.

A miksebo nygöi vai muissella kui enne jumaloih käydih? Onhai meillä i nygöi Uuven-Valamoin monasteri jumaloih käyvä. Sie joga päiviä nossetah malittuo Hospodah päiv. Davai Jumalan ker allammo järilleh jumaloih käyvä: enzimäne (karjalazien) jumaloihkäyndäpruazniekka pietäh 15.5. 1983. Da olgah muga i edehpäiten: kolmannel pyhäpäiväl majjal kuul (tougokuul) opimmo käyvä jumaloih Uudeh-Valamoih. Täl vuuvel, rouno kui vanhaz aijaz, ildakirikön jälgeh jumalniekad riähkil käyväh da pyhäpäivän huomenezkiriköz pyhil männäh. Kirikön jällez käymmö järvirannaz jordanal.

Roikkahez täz jumaloihkäynnäz meillä algu da lizä tuattoloin da muamoloin vieroh opastuo da sidä jälgie i eliä. Eritengi kutsummo nenie ristivellilöi da -sizärilöi, kudamad eletäh loittuo omiz kirikkölöiz da omiz pappiloiz.

Vuonna 1978 seurakunta sai vihdoin oman toimintakeskuksen. Se rakennettiin omalle 12 ha:n maa-alueelle aivan Borásin tuntumaan. Tontilla sijainneen talon jatkoksi rakennettiin uusi siipi, johon on sijoitettu Pyhän Kolminaisuuden kappeli ja tarpeelliset muut tilat saunaa ja keittiötä myöten. Keskuk- sen vieressä on tarpeellinen autojen parkkitila ja kyykkäkenttä. Keskukseen ja ympäristön kunnostamiseen osallistuivat ahkerasti lähitienoilla asuvat heimoveljet ja -sisaret.

Raskaat ponnistukset veivät lopuksi seurakunnan luojan terveyden terän. Sydänleikkauksen jälkeen Martin Juhkamin oli jäätävä sairaseläkkeelle. Vuodet 1979—1981 olivat vaikeuksien aikaa. Yksi papinvaali epäonnistui. Onneksi Suomen kirkko antoi väli-aiasta apua.

V. 1982 saatiin uusi hyvä paimen. Hän on isä Ignatios Ek, ruotsalainen, mutta suomea taitava kirkkoherra.

Karjalan Sivistysseura on ollut pohjustamassa seurakunnan perustamista. Sen edustaja oli perustavan kokouksen avaajana ja puheenjohtajana ja on osallistunut viiteen ensimmäiseen vuosikokoukseen. Tukemista ja yhteistyötä on jatkettu koko toiminnan ajan. Tästä voi lähemmin kertoa heimolehtemme Karjalan Heimo ja seurakunnan oma "Viesti".

Seurakunnan ja kerhon yhteistoiminnan avulla on voitu arvokkaalla tavalla vaalia sekä isiltä perittyä uskontoa että karjalaista kulttuuria ja perinteitä.

Olen iloinen, että olen voinut olla mukana rakentavassa yhteistyössä alusta alkaen. Mielihyvin toetan, että v. 1958 viemäni kyykkäpeli on juurtunut.

Ottakua kaikin keral karjalane mieli i kieli, suori-kuakseh karjalazih sobih.

Oldahez pyhäd pyhittäjäd Sergei da Herman omilah malittualoil karjalazien jumalniekkoin ker.

Tulgua tervehenä Jumalan ker!

Iguumen Pänntelei

KARJALAISET PRAASNIEKAT 1983

- 14.—15.5. Kevät Miikkula Rautalammilla
- 21.—22.5. Stroitšhan praasniekka Valtimolla
- 28.—29.6. Petrun praasniekka Ilomantsin Hattu-vaarassa ja Haukiputaalla
- 19.—20.7. Ilomantsin pogostalla
- 23.—24.7. Valassin praasniekka Pielavedellä
- 24.—25.7. Annan praasniekka Läyliäisissä
- 29.—31.7. Rajakarjalainen heimojuhla Nurmeksen Bomballa
- 5.—6.8. Pyhiinvaellusjuhla Uudessa Valamossa
- 14.—15.8. Emänpäivän praasniekka Siilinjärven Toivolassa ja Vuonisjärvellä
- 7.—8.9. Praasniekka Ilomantsin Mutalahdessa
- 30.9.—1.10. Pokrovan praasniekka Sotkamossa
- 7.—8.11. Mikaelin praasniekka Suolahdessa
- 5.—6.12. Nikolaoksen praasniekka Joensuussa

Tästä ovat todistuksena vuosittaiset ystävyysot- telyt toistemme luona, helluntaisin Borásissa ja ju- hannuksina Helsingin Seurasaarella.

Toivotamme lahden itäpuolelta onnea ja menes- tystä sekä Jumalan siunausta sekä seurakunnan et- tä kerhon toiminnan jatkovuosille.

ALGU KÄES, LOPPU JUMALAS. JUMALAN NUORA ON MONIKERDAINE.

Boris Karpela



Seurakunnan toimintakeskus Bredaredissa.